

اخبار داغ مشهد در روزنامه خراسان ۷۱ سال قبل

از افتتاح ساختمان مرکزی بانک ملی در خیابان ارگ تا ۴ تفنگدار دبیرستان فردوسی

جواد نوائیان رودسری - از انتشار دوره جدید روزنامه خراسان نزدیک به ۷۱ سال می‌گذرد. این روزنامه را به دلیل انتشار منظم، باید حافله تاریخی شهر مشهد و استان خراسان، در هفت دهه گذشته بدانیم. کمتر خبری از شرق کشور است که در جست‌وجوی آن باشد اما نتوانید رد پای آن را در روزنامه

خراسان پیدا کنید. برای کسانی که به دنبال سوژه داستان‌نویسی هستند یا می‌خواهند درباره تاریخ معاصر مشهد پژوهشی داشته باشند، آرشو پر سابقه‌ترین روزنامه فعال شرق کشور، گنجینه‌ای ارزشمند و بی‌بدیل است. معمولاً روال این بود که در صفحه خراسان قدیم، بریده روزنامه را بدون شرح اضافه تقدیم

حضورتان کنیم؛ چرا که معتقد بودم قدمت حروف و ظاهر قدیمی، خود می‌تواند با مخاطب ارتباط برقرار و آرا به گذشته و خاطراتش وصل کند. اما در شرایط فعلی که انتشار جریده شریفه خراسان به صورت کاغذی متوقف و ارتباط ما و مخاطبان وفاداران، به دنیای مجازی موقوف شده است، شاید دیگر آن روش جوابگوی

خواسته‌ها و نیازهای شما عزیزان نباشد. از این رو، در این شماره، گزیده‌ای از داغ‌ترین اخبار نخستین سال انتشار روزنامه خراسان را برای شما خوبان برگزیده‌ام که در ادامه به تماشای آن‌ها خواهید نشست؛ اخباری که شرح مختصر، نگاه کردن به آن‌ها را مفید تر از قبل کرده است.

نخستین کنکور دانشکده پزشکی مشهد

تأسیس دانشکده پزشکی در مشهد، یکی از آرزوهای دیرین این شهر ۱۲۰۰ ساله بود. پیش از آن، آموزشگاهی برای تربیت بهیار، پرستار و پزشکیار در شهر مشهد ایجاد شد؛ اما فقدان دانشکده پزشکی از یک سو و وجود بیمارستان بزرگی مانند امام رضا (ع) که نیاز به کادر درمانی تازه‌نفس داشت، از سوی دیگر، مطالبه عمومی را برای تأسیس چنین مرکزی در مشهد بالا برد. به این ترتیب، در سال ۱۳۲۸، دانشکده پزشکی مشهد افتتاح و در مهر ماه همین سال، آگهی از مزمون ورودی آن در روزنامه خراسان منتشر شد. این آزمون به

صورت کتبی برگزار می‌شد و در آن زمان از پرسش‌های تستی یا چهارگزینه‌ای و... خبری نبود. برخی از پزشک‌هایی که در این دوره پذیرفته شدند، بعدها در مراطباتی شناخته شده شهر مشهد قرار گرفتند. مثلاً دکتر مشرف‌زوی متخصص زنان و نازایی، ورودی دوره اول دانشکده پزشکی مشهد بود. مطب‌وی، مدت‌ها در چهار طبقه، کوچه جنب دادگستری قرار داشت. بی‌تردید خبر برگزاری آزمون ورودی دانشکده پزشکی مشهد، یکی از داغ‌ترین خبرهای خراسان آن دوران برای جوانان خراسانی بود.

منظره قسمتی از ساختمان جدید بیمارستان مشهد

خبری برای فراموش شدن گان جامعه

بیماران روانی، به نگهداری‌های ویژه نیاز دارند؛ بسیاری از آن‌ها می‌توانند با مراقبت خوب و مناسب، به حالت طبیعی برگردند و زندگی را از سر بگیرند. فقدان اطلاعات صحیح درباره بیماری‌های روانی، باعث شده بود که عموم مردم، مبتلایان به این امراض را، مجانین و دیوانگانی بدانند که باید به نحوی عمر را سر کنند و حتی اگر برایشان این مسیر طولانی‌را کوتاه کنی، بهتر است! اما در این بین، پزشکی خبرخواه به میدان آمد و شرایط زندگی آن‌ها را تغییر داد. زنده‌یاد دکتر موسی حجازی، طبیب قانونی مشهد و از پزشکان خادق شهر،

با تهیه زمینی در خیابان سمرقند (بخشی از خیابان عبادی فعلی)، سنگ بنای نخستین آسایشگاه و بیمارستان روانی مدرن را در مشهد گذاشت. روزنامه خراسان یکی از ویژه‌ترین گزارش‌های نخستین سال انتشار خود را به رونق‌آوردن این آسایشگاه اختصاص داد و برای اولین بار، تصاویری از ساختمان در حال ساخت آن منتشر کرد. نمونه‌ای از این تصاویر را امروز می‌توانید در این صفحه ببینید؛ شاید این‌ها تنها عکس‌هایی باشد که از این مکان، در زمان ساخت بر داشته شده است. تصویری که ضمیمه یک گزارش داغ خبری شد.

۴ تفنگدار دبیرستان فردوسی!

درج آگهی شاگرد اولی از نخستین شماره‌های روزنامه خراسان باب شد. اما برای نخستین بار، درج یک آگهی کامل از چهار دانش‌آموز شاگرد اول دبیرستان فردوسی در سال تحصیلی ۲۸-۱۳۲۷، محیط‌های آموزشی شهر را تحت تأثیر قرار داد. این خبر در مردادماه ۱۳۲۸ منتشر شد. دبیرستان فردوسی، قدیمی‌ترین دبیرستان همچنان فعال مشهد، در چهارراه دانش فعلی و چهارراه کلانتر سابق قرار دارد و در آن زمان، یکی از قانون‌های فرهنگی مهم و مورد توجه مردم مشهد بود. ظاهراً برگزاری مشترک امتحانات در سطح دبیرستان‌ها و رتبه آوردن دانش‌آموزان دبیرستان فردوسی، اعتبار خاصی به این مرکز آموزشی می‌داد. در این سال، پرویز مشایخی با

معدل ۱۸/۶۱ رتبه اول کلاس ششم، مهدی لعل مهدی زاده با معدل ۱۴/۴۷ رتبه اول کلاس پنجم، حسین سیدی با معدل ۱۶/۰۱ رتبه اول کلاس سوم و هوشنگ ضیائی با معدل ۱۵/۸۱ رتبه اول کلاس دوم را برای دبیرستان فردوسی کسب کردند. البته معدل این افراد، چنگی به دل نمی‌زند اما به هر حال، این‌ها بچه درس‌خوان‌های آن دوره‌اند و اگر الان از آن‌ها علت کم بودن معدلشان را بپرسید، خواهند گفت درس‌هایشان خیلی از درس‌های شما سخت‌تر بوده است؛ دقیقاً همان عبارتی که شما هم به نوه، نتیجه‌هایتان خواهید گفت!

چقدر شیر خانه؟!

شده‌اند که بقدور اخبار پست‌خشن شیره
کنشانه چنان می‌کنند... از خوانش
آنها خسته شدم
مساحبه ملایم و رعایت ذوق و
اسامان خوانندگان خود را بشایسم
اما فلان بچه‌ها از خوانندگان خود
سؤال کنم آیا میدانید در این شهر
چقدر شیره کنشانه وجود داشته ؟!

بگنند، اینها را که شهر بانی
لانه و آشیانه فسادشان را برهم
میزند، باید به پداری و شهر داری
دست آنها را بگیرند مداوا و
معالجه‌شان بکنند، والا همه بداند
تا اینجا مساحبه نشوند و ترک عادت نکنند
بنه در صفحه ۴

غوغای شیره کش خانه‌ها!

در سال ۱۳۲۸، انحصار تریاک در اختیار حکومت بود و عرضه آن آزاد. هر چند در سطح جامعه و مطبوعات، با موضوع اعتیاد به عنوان یک پدیده مذموم اجتماعی، برخورد منفی می‌شد. با این حال، عوارض ناشی از استعمال تریاک، تقریباً تمام طبقات جامعه در بر گرفته بود. روزنامه خراسان یکی از جرایدی محسوب می‌شد که از همان آغاز، هم اخبار مصیبت‌بار این بلای خانمانسوز را پوشش می‌داد و هم مطالب مفصلی در مذمت آن، به صورت سرمقاله منتشر می‌کرد. شاید جالب باشد که بدانید یکی از راه‌های خودکشی در این دوره، مصرف زاده از حد تریاک بوده است! در خراسان، در صفحه اخبار خود، صفحه ۴، ستونی به نام تریاک خورده‌ها ایجاد کرده بود و گزارش‌های روزانه این بلای اجتماعی را منتشر می‌کرد. اهتمام روزنامه به این قضیه، گاه حوصله مردم را سر می‌برد تا جایی که مخاطبان با نوشتن نامه به دفتر روزنامه که در آن زمان، در فلکه شمالی حرم مطهر قرار داشت، اعتراض خود را به تمرکز اخبار روی موضوع اعتیاد اعلام می‌کردند. اما دست‌اندر کاران روزنامه با نوشتن یادداشت‌هایی مانند آن‌چه در این تصویر می‌بینید، ضرورت کار خود را به مخاطبان نشان می‌دادند. گسترش شیره کش خانه‌ها، یعنی محل‌هایی که به صورت عمده در آن‌ها شیره تریاک استعمال می‌کردند، باعث برهم خوردن بنیان خانواده‌ها و شیوع گسترده فساد در جامعه می‌شد؛ بنابراین، بخش مهمی از اخبار داغ روزنامه خراسان را همین گزارش‌های مربوط به اعتیاد شکل می‌داد.

ساختمان بانک ملی مشهد بنایی صد در صد ایرانی

شهرسازی ساخته‌شد و امروزه هنوز هم پابرجاست و باید آن را یکی از نمادهای مهم خیابان ارگ مشهد محسوب کرد. شاید بد نباشد بدانید در قسمتی از محل بنای این ساختمان، میدان بزرگ ارگ قرار داشت که روزی روزگاری، پاتوق جوانان مشهدی بود که برای تفریح و گشت و گذار به آن‌جا می‌آمدند و گاهی، در «کافه اتحاد»، دور هم جمع می‌شدند. خبر افتتاح ساختمان بانک ملی، با توجه به بزرگی آن و تک‌بودنش در مشهد سال ۱۳۲۸، یکی از داغ‌ترین اخبار آن سال روزنامه خراسان بود و عکسی که مشاهده می‌کنید، یکی از معدود عکس‌های قدیمی این بنای مهم شهر است.

خیلی‌ها به اشتباه تصور می‌کنند که ساختمان بانک ملی در خیابان ارگ را که یکی از قدیمی‌ترین ساختمان‌های مدرن مشهد است، آلمانی‌ها در زمان پهلوی اول ساخته‌اند؛ در حالی که سخت در اشتباه‌اند! اگر نگاهی به شماره ۲۲ روزنامه خراسان در تیرماه سال ۱۳۲۸ ببیندازید، متوجه می‌شوید که مهندسان و کارگران و شرکت‌های مقاطعه‌کار این بنا، همه ایرانی بوده‌و آن را از سال ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۸ ساخته و تکمیل کرده‌اند. ساختمان بانک ملی با رعایت تمام اصول